

# MŰVÉSZET

## KÉPZŐMŰVÉSZET

### A VI. DÉLALFÖLDI TÁRLAT

Kritikatémaként nem túlságosan lelkesítő a VI. *Délalföldi Tárlat* — mint ahogy nemigen készítették dicsérő jelzők felvonultatására e kiállításorozat korábbi darabjai sem.

Létrehozása óta amolyan „hivatalos” ízű mindegyik bemutató. Évről évre megnyíló fórum, amelyen „illik” részt venni; amely a Délalföldön munkálkodó művészek találkoztatására sokkal inkább alkalmas, mint művészetük mértékadó bemutatására.

Igen, így van az ember ezekkel a kora nyári tárlatnyitókkal! Rájuk emlékezve sokkal inkább a vásárhelyi múzeum kis köves udvarának terített asztalai, gyorsan ürülő, telítődő borosüvegei tűnnek fel képzeletében, semmint a hagyományos szendvicsevés, koccintgatás után meglátott művek. A benyomásokat idézve minduntalan a szakállas, bajszos vagy éppen tájékról tájékra sima művészfekék villannak fel a képek, szobrok helyett, és hasonlóképp: inkább a gyerekek számáról, a műterem dolgáról, mint a „föstés”, mintázás örömeiről, gondjairól szóló mondatok.

Egy kis agytornával sok mindennek el lehetne nevezni ezeket a barátszerzésre, ismerőstoborzásra, jóízű beszélgetésre egyaránt alkalmas tárlatnyitókat!

Mondhatnánk Szeged város meg Békés és Csongrád megye képzőművészeti tárlalkozójának éppúgy, mint a jelzett földrajzi egységeket lakó festők, szobrászok egydélelőttös hírcserélő fórumának, vagy — még szabadabbra eresztett képzelettel — emberi kapcsolatszövése miatt mindig jó emlékeket hagyó művészdzsemborinak.

Így volt ez a korábbi esztendőkből, s így volt ez az idén is!

S ha így volt — értelmetlen dolog lenne tagadni, mint ahogy értelmetlen dolog lenne a Délalföldi tárlatoktól valami különleges meglepetést, netalán szenzációt várni.

Mert ahogy egy vasárnap délelőtti tízóráizásra nem szmokingban megy el az ember, hasonlóképpen nem a legföltettebb, nem a legrangosabbnak hitt munkáival áll ki egy hivatalos szerv — jelen esetben a jelzett területegység *művészcsoportjának* — létét igazoló tárlaton. Jó munkákkal, készítőjét meg nem szégyenítőekkel igen — de az egész évi termés legjavával aligha! Miképp az olimpiákon, a most taglalt fórumon is inkább az odaillők *részvétele* a fontos, semmint az, hogy a beküldött munkák milyen magasra nyúlnak az alatt a bizonyos esztétikai mérce alatt.

A szendvics finom és bőséges, a bor hasonlóképp izletes és elégséges lévén, a tárlatnyitó vendégei oldott — vagy inkább így: izgalommentes — hangulatban vegyültek el a talán félig zsúfolt termekben, s vették szemügyre társaik munkáit, bólogatván: igen, ő is itt van, a maga művészetét ő is illendően bemutatta.

A jelen beszámoló szerzője hasonlóképpen tett, s ahogy képről képre, teremről teremre haladt, úgy fogalmazódtak meg benne némely minősítésfoszlányok.

Először is a *vásárhelyiek!*

Erős csoport, nagy csoport. Még egy ilyen „területi” tárlaton is meghatározó.

*Németh József* — nyakában egy tévéközvetítéses pesti tárlattal — joggal méltányolt tehetségéhez illő vásznakat mutatott be.

*Szalay* Ferenc hasonlóképp! Megjárván a sokak által értelmetlenül fogadott paraszt-groteszk — van ilyen? — útjait, ismét a tőle régebről megszokott, kisebb méretű embertanulmányaival gyönyörködtetett.

*Fejér* Csaba szintúgy! Füstszínű álomtanyáiból most is nemes nosztalgia áradt.

*Hézső* Ferenc sem másként! „Gobelinteknikájának” újabb szép darabjait tette láthatóvá.

*Fodor* József? Ismét meggyőzött, milyen megkapó motívumainak köd-remegése.

*Almási* Gyula Béla? A maguk értekeiből mit sem vesztek táblái.

*Szegény Füstös* Zoli bácsi, akit a délelőtti borozgatásra már nem engedett el a halál? Erős színekkel, erős tartására festett képei egy szerzőjükhöz illően lelkes méltatót, s bizony már tanulmányíró is érdemelnének.

A *Békés* megyetek?

Táboruk zilált rajai most sem zárultak szorosabbra. *Ezüst* György a lelkesen, de nem mindig sikerrel kísérletező Ezüst György maradt; *Lipták* Pál mint mindig, most is „hozta” a maga színvonalát; s a *Kosztá-éremmel* díjazott *Kosztá* Rozália figuráinak erős kontúrjai sem lettek kevésbé modorosak.

Végezetül pedig a *szegediek*?

*Dorogi* Imre képein a tiszai fények záporoztak; *Fontos* Sándor a Szeged környéki tájat a tőle megszokott egyéni eszközökkel idézte; *Cs. Pataj* Mihály „elrajzolt” tanyái a magabiztos festeni tudást példázták; *Pintér* József geometrikus formáiból a rendteremtés igénye áradt; *Zoltánfi* István mestermód megfestett, szimbólumokban gazdag táblákkal áll ki. Erősebb szemtágításra e táborból jószerivel csak *Dér* István kifehéredett képei ingereltek — megeshet: egy új szakasz kezdetét jelzik ezek a nyers és erőteljes munkák! —, valamint *Pataki* Ferenc tájviziói és a Szegedre származott *Novák* András izgalmas kísérletei. Ez utóbbiak azzal a reménnyel, hogy esetleg másokat is a bátrabb tájékozódásra biztatnak majd.

Majdnem olyan volt tehát minden, mint tavaly és azelőtt, és azelőtt...

Amikor a vándortárlat — amely később *Gyulára*, majd *Szentesre* is elkerül — Szegedre érkezett, csak még inkább szembeszökött ez a jóindulatúan higgadtnak is nevezhető állandóság. A képességek, a felkészültség hétköznapi bizonyítása, amely bizony többeknél híjával van az ünnepi felvillanásnak.

De hát igazságtalanság volna most bárkitől is számon kérni tehetségének erőtelenebb felmutatását; szemére hányni bárkinek is: miért „ezeket”, s miért nem „azokat” a munkáit bocsátotta a két megye és Szeged közönsége elé!

Lassan ugyanis szólásmondás lesz, hogy „rengeteg a tárlat!”, s tény, hogy aki egyszer rákerül a meghívandók listájára, az alig-alig győzi aztán igazán jó képekkel, szobrokkal a sok egymást követő közös fórumot. Ráadásul, a kiállításokat óhatatlanul rangsorolja az őket kísérő érdeklődés erőssége, ami viszont megint csak a nagyobb, az országos bemutatókra való koncentrálásra biztat. Hogy nevükön is nevezzük ezeket: tájkunkon két igazán vonzó kiállítás a nagy hagyományokkal rendelkező vásárhelyi őszi és a sokat vitatott, de azért „szó nélkül” nem hagyható szegedi nyári tárlat.

Milyen sors várható ezek után az említett és nem említett „nagy” bemutatók árnyékában az immár hat éve ismétlődő Délalföldi Tárlatra?

Nem a tartalmukban mindig megújuló szendvicsek, a kedvcsináló borok — sokkal inkább az általuk is hangulatossá tett ismerkedések, barátkozások mondatják: talán hasznos lenne a tárlatsorozatnak ezt, a nagyközönség számára ugyan érdektelen, a kiállítóknak viszont feltétlenül hasznos „oldalát” erősíteni. Azaz: tényleg művésztalálkozókká fejleszteni a művésztalálkozókat! Olyan egész napos — netalán több napos? — együttlétekké, amelyek kellő alkalmat adnának nemcsak a leggyorsabban kikívánckozó család-, illetve magánélet hírek cseréjének, de ezeken túl az úgynevezett alkotói vitáknak, beszélgetéseknek is.

S ha már vándortárlat a Délalföldi Tárlat, elképzelhető lenne részvevőinek kiállításnyitóról kiállításnyitóra való vándoroltatása: Vásárhelyről Szegedre, innen Gyulára, majd vissza Szentesre. Közösen, utazócsoporthként, szervezeten. Mindenütt

élnék „helyi” művészek, mindenütt lennének tehát házigazdák, akik vállalni tudnák a kalauz szerepét arra a kicsi időre. Túl sok alkalom úgy sincs a tartalmasabb barátkozásra, miért ne lehetne ezt a különben nem nagy érdeklődéssel kísért tárlatsorozatot egy ilyen „profilbővítéssel” sajátosan érdekessé tenni — ha másként nem, hát csak félig köz- és félig önköltséges alapon. Kár a fejeket rázni! Szépszámmal akadnának, akik nem sajnálnák a forintot egy-egy ilyen tényleg jól megszervezett, hangulatossá és tartalmassá tett közös együttléttől.

Isten ments, persze, hogy illetéktelen kívülállóként belebeszéljünk az ügyeket hivatalosan intézők dolgába, de hát mit tegyünk, ha a bírálatra kapott műtárgycsoport egyes darabjai helyett minduntalan azok készítői tűnnek fel, és ráadásul ott, azon a napsütötte, kedves kis múzeumudvaron — szendviccsel, pohár borral a kezükben.

És micsoda szendvicsekkel, és micsoda borokkal...

AKACZ LÁSZLÓ

## VÁSÁRHELYI MŰVÉSZPORTRÉK

### FÜSTÖS ZOLTÁN

(1901—1970)

Súlyos vesztés érte Dél-magyarország és ezen belül Vásárhely művészetét Füstös Zoltán festőművész 1970. március 30-án bekövetkezett elhunytával.

Az idős mester változatlan, szinte fiatalos hittel, várakozó örömmel készült még betegágyban is élete nagy változására, arra, hogy a Kinizsi utcai nedves, „földszint alatti” lakásából komfortos, tiszta, napfényes, hatalmas műtermű lakásba költözik. Április első napjaira tüzte ki a költözés időpontját, de a hétfőtől péntekig terjedő idő túl sok volt az utóbbi hónapokban különösen igénybe vett szervezetének. Terveiben még ott élt a világos, napfényes műterem derűt sugárzó atmoszférája, az évtizedes sarki vízhordás után a csapból folyó víz izom- és szívkiemelő jó érzése. Külön örült a fiatalabb kollégák gyerekeinek, akik majd kedves játszópajtásaivá válnak. A tervek ereje azonban minden szépségük mellett sem volt elég ahhoz, hogy a sejtek, erek a test további fennmaradását biztosítsa.

Füstös Zoltán azok közé a nem kevés számú vásárhelyi művészek közé tartozik, akik nem itt születtek, hanem ide telepedtek, és ehhez a városhoz való töretlen ragaszkodás útján váltak vásárhelyiekké. Több mint húsz éve élt ebben a városban, voltak nehéz napjai, évei, voltak könnyebbek is. Igazi, napfényes siker ragyogása sosem övezte ebben a városban, mégis végig kitartott mellette, ragaszkodott hozzá, örült a fejlődésének. Közel öt évtizedes életút állt már mögötte, amikor 1947-ben Vásárhelyre került, hiszen 1901-ben született Balatonlellén: Gyermekéveit, mint annyi más művészt, a játékos rajzszenvedély tölti ki. Az önfeledt rajzolás később, gimnáziumi tanulmányai alatt, határozott irányt kapott akkor, amikor egyik tanárának könyve a diák Füstös Zoltán illusztrációival jelent meg.

A játékos szenvedélyt magas szintű, mesterségbeli tudást biztosító tanulmányok követik, 1926-tól 31-ig a Képzőművészeti Főiskolán, ahol Rudnay növendéke volt. Ekkor kedveli meg, nyilván mestere hatására, a komoly, mély színeket. Ezek a színek egész életútján elkísérik, életművének legtöbb alkotását jellemzik. Főiskolai tanulmányai alatt ismerkedik meg Hódmezővásárhellyel. Rudnay ugyanis 1926-ban Hódmezővásárhelyre hozta növendékeit nyári művésztelepi gyakorlatra. Barcsay Jenő, Pekáry Gyula, Istókovits Kálmán, Kántor Andor mellett a növendékek között Füstös Zoltánt is ott találjuk. Járja Tarján, Tabán utcáit, és szívesen időzik a mártélyi Tisza-parton is. Nem jelentett ez a nyári művésztelep akkor korántsem olyan